

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Poliisiosasto
Poliisitarkastaja
Joni Lämsivuori

Viite: Hallintovaliokunta tiistai 12.05.2020 klo 12:15 / HE 65/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

Poliisiosaston asiantuntijalausunto; HE 65/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriön poliisiosastolta lausuntoa otsikon mukaisesta hallituksen esityksestä.

Esityksen tavoitteena on lisätä työvoiman tarjontaa erityisesti sellaisissa työtehtävissä, jotka ovat huoltovarmuuden tai työmarkkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömiä. Työvoiman tarjontaa lisättäisiin mahdollistamalla sellaisten jo maassa olevien kansainvälistä suojelua hakeneiden välitön työskentely, joiden työnteko-oikeutta rajoittaa tällä hetkellä karenssi, poistamalla heiltä jäljellä oleva karenssiaika.

Edelleen tavoitteena on mahdollistaa kansainvälistä suojelua hakeneiden työpanoksen hyödyntäminen mahdollisimman pitkään laajentamalla väliaikaisesti työnteko-oikeuden kestoa esityksessä rajatuilla aloilla. Tarkoituksena on siis jatkaa kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeutta täytäntöönpanokelpoisesta maastapoistamispäätöksestä huolimatta vastaanottopalveluiden päättymiseen saakka.

Hallituksen esityksessä on tuotu ilmi, että tarkkaa arviota lakimuutoksen todellisesta työllisyysvaikutuksesta on vaikea tehdä ilman perusteellista selvitystä siitä, miten turvapaikanhakijat tähän mennessä ovat työllistyneet ja tehneet töitä esityksessä tarkoitetuilla aloilla. Esityksen mukaan käytännön työllisyysvaikutuksen voidaan kuitenkin arvioida olevan joitain kymmeniä tai satoja työntekijöitä esityksessä tarkoitetuilla aloilla.

Poliisiosaston ensisijaisena tehtävänä ei ole ottaa kantaa ehdotettujen muutosten todellisesta vaikutuksesta työvoiman tarjontaan. Poliisiosasto näkee kuitenkin positiivisena asiana, että työnteko-oikeuden jatkaminen myös niiden kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden osalta, joilla ei ole enää olisi oikeutta oleskella Suomessa, antaa mahdollisuuden näille henkilöille turvata Suomen huoltovarmuutta ja samalla osallistua palauttamisestaan aiheutuvien kustannusten kattamiseen palkkatuloillaan.

Tämä siis siinä tapauksessa, etteivät he suostu palaamaan vapaaehtoisesti. Ulkomaalaislain periaatteisiin kuuluu, että lähtökohtaisesti maasta poistumaan velvoitettu ulkomaalainen vastaa ensisijaisesti itse paluustaan aiheutuvista kustannuksista. Ulkomaalaislain 120 §:n mukaan, ulkomaalainen voidaan velvoittaa asettamaan viranomaisen määräämä vakuus valtiolle oleskelu- ja paluukustannuksistaan.

Poliisiosaston näkemyksen mukaan työnteko-oikeuden laajentamisella ei ole lähtökohtaisesti suoranaisia vaikutuksia yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden tai palauttamistoiminnan kannalta. Voidaan kuitenkin arvioida, että työnteko-oikeuden laajentaminen, olkoonkin se vain väliaikainen ratkaisu, ei kannusta kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita noudattamaan paluovelvoitettaan ja palaamaan kotimaahansa vapaaehtoisesti, vaikka se olisi mahdollista.